

MOJE DOSTĘPNE
MIEJSCE PRACY

BON NA START

CENTRUM KOMUNIKACJI

KOMPENSACJA I
DOSTĘP

Projekt partnerski

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

stowarzyszenie
czas
przestrzeń
tożsamość

Szanowni Państwo,

Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych w partnerstwie z Polskim Związkiem Głuchych, Polską Organizacją Pracodawców Osób Niepełnosprawnych oraz Stowarzyszeniem Czas, Przestrzeń, Tożsamość w ramach projektu „Włączenie wyłączonych – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy” przygotowało rozwiązania prawne, które mają przyczynić się do poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnościami.

Celem naszych działań jest przygotowanie kompleksowej propozycji wdrożenia do systemu rehabilitacji zawodowej nowych lub zmodyfikowanych instrumentów wsparcia aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych, mających na celu zapewnienie im możliwie samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie oraz środowisku pracy. W niniejszym opracowaniu znajdują Państwo instrumenty, które zostały opracowane przez Polski Związek Głuchych. Nasze rozwiązania wspierają bezpośrednio osobę z niepełnosprawnością. Pragniemy, aby każdy miał wpływ na system wsparcia osób z niepełnosprawnościami, dlatego potrzebujemy Państwa opinii i aktywnego udziału w realizowanych przez nas konsultacjach.

Zespół
Polskiego Związku Głuchych

MOJE DOSTĘPNE MIEJSCE PRACY

1. Istota nowego instrumentu:

Celem instrumentu Moje Dostępne Miejsce Pracy jest dostosowanie miejsca pracy osoby z niepełnosprawnością do jej indywidualnych potrzeb poprzez dofinansowanie zakupu sprzętu, urządzeń i oprogramowania, technologii asystujących i kompensacyjnych, w celu indywidualnego wyposażenia stanowiska pracy.

Przedmiotem dofinansowania może być indywidualnie dopasowany sprzęt zwiększający efektywność wykonywania pracy przez daną osobę, posiadający następujące cechy:

- 1) indywidualne dopasowanie do potrzeb i możliwości osoby z niepełnosprawnością,
- 2) możliwość wykorzystania na różnych stanowiskach pracy (u tego samego lub różnych pracodawców),
- 3) możliwość łatwego przeniesienia z jednego na inne miejsce pracy w obrębie jednego lub różnych pracodawców,
- 4) powinien wspierać mobilność (rozumianą jako możliwość awansu lub zmiany pracy) i elastyczność danej osoby na rynku pracy.

Jako kwotę podstawową dofinansowania rekomendujemy kwotę równą minimalnemu wynagrodzeniu za pracę. Przy czym kwota ta powinna być ustalana jako kwota równa wysokości pensji minimalnej obowiązującej w grudniu roku poprzedzającego złożenie wniosku. Takie rozwiązanie pozwoli na utrzymanie stałej rewaloryzacji kwoty.

Kwota w instrumencie Moje Dostępne Miejsce Pracy na rok 2023 to 3 600,00zł.

Dodatkowo osoba z niepełnosprawnością w okresie 3 lat od daty podpisania umowy nie może się ubiegać o dofinansowanie na ten sam rodzaj sprzętu, za wyjątkiem sytuacji, gdy sfinansowany sprzęt uległ udokumentowanemu zniszczeniu lub kradzieży niezawinionym przez użytkownika. Jednocześnie w okresie 3 lat od daty podpisania umowy, osoba z niepełnosprawnością może wnioskować o dofinansowanie innego sprzętu, przy czym łączna kwota udzielonych w okresie 3 lat dofinansowań nie może przekroczyć trzykrotności kwoty podstawowej.

2.Założenia i funkcjonowanie instrumentu:

Istotnym czynnikiem przy wdrażaniu instrumentu, będzie weryfikacja przez realizatora statusu osoby wnioskującej na rynku pracy w momencie ubiegania się o dofinansowanie, a także badanie trwałości zatrudnienia po uzyskaniu dofinansowania.

Ponadto realizator powinien mieć dostęp do danych o dofinansowaniu innych form pomocy dla osób z niepełnosprawnościami, takich jak likwidacja barier w komunikowaniu się lub pomocy dla pracodawców, jak wyposażenie stanowiska pracy dla osoby z niepełnosprawnością. Stąd jako realizatora rekomenduje się powiat.

3.Podmioty na które będzie oddziaływać instrument:

Grupę docelową instrumentu stanowią osoby z niepełnosprawnością, które:

- 1) posiadają aktualne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne,
- 2) pozostają w zatrudnieniu u jednego lub kilku pracodawców w łącznym wymiarze odpowiadającym nie mniej niż 1/2 etatu, a okres przewidywanego dalszego zatrudnienia jest nie mniejszy niż 9 miesięcy, liczony od daty złożenia wniosku o dofinansowanie.

Instrument będzie oddziaływać głównie na pracujące osoby z niepełnosprawnościami, do których jest adresowany.

Instrument pośrednio będzie oddziaływał także na pracodawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami.

4.Realizatorzy instrumentu:

Instrument zaplanowany został jako narzędzie wspierania aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami. W ramach jego realizacji niezbędna jest dystrybucja środków na cały kraj oraz zapewnienie obsługi administracyjnej i technicznej. Ze względu na posiadane doświadczenie i zasoby kadrowe i organizacyjne, za realizację zadania odpowiadać powinien powiat. Instrument powinien realizacyjnie być umiejscowiony w Powiatowych (Miejskich) Centrach Pomocy Rodzinie, które realizować go będą we współpracy z ekspertkami i ekspertami środowiska osób z niepełnosprawnościami. Ekspertki i eksperci będą odpowiedzialni za ocenę merytoryczną wniosków, wykonywaną odpłatnie na zlecenie powiatu.

Wybór realizatorów został dokonany na podstawie wniosków z realizacji pilotażu oraz z badania jakości pilotażu. W badaniu podkreślono kluczową rolę ekspertek i ekspertów środowiska osób z niepełnosprawnościami, w tym związanych z NGO, jako tych, którzy najlepiej znają środowisko i potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

BON NA START

1. Istota nowego instrumentu:

Celem instrumentu Bon na Start jest zwiększenie liczby pracujących osób z niepełnosprawnościami poprzez zniwelowanie problemu „pierwszego miesiąca” oraz częściową kompensację skutków niskich zarobków, a także oddziaływanie na osoby z niepełnosprawnością, motywujące do utrzymania pracy.

Nowy instrument Bon na Start wpisuje się w podejście skoncentrowane na osobie, w ramach którego klient z niepełnosprawnością ma możliwość realnego przejścia od różnorodnych treningów ekonomicznych, do pełnego samostanowienia o swoich wydatkach i zarządzania indywidualnym budżetem.

Kluczową zaletą instrumentu jest fakt, że to klienci identyfikują wszystkie kategorie wydatków, które są niezbędne dla podjęcia i utrzymania przez nich zatrudnienia.

Zabieg ten pozwala na rozpoczęcie aktywności zawodowej przez osoby znajdujące się w różnej, wyjściowej sytuacji społeczno-gospodarczej.

Przedmiotem instrumentu jest finansowanie bonu- środków finansowych do swobodnego wydatkowania przez osobę z niepełnosprawnością. W założeniu instrument będzie polegał na zapewnieniu doraźnego i tymczasowego wsparcia w postaci dodatku motywacyjnego (Bonu na Start) na pokrycie dowolnych kosztów związanych z podjęciem zatrudnienia.

Jako kwotę bonu rekomendujemy kwotę wynoszącą 120% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Przy czym kwota ta powinna być ustalana jako kwota równa wysokości płacy minimalnej obowiązującej w grudniu roku poprzedzającego złożenie wniosku. Takie rozwiązanie pozwoli na utrzymanie stałej rewaloryzacji kwoty.

Rekomendowany docelowy system rozłożenia wypłat w czasie wynika z realizacji pilotażu instrumentu, gdzie testowane zostały 3 typy bonów. Rekomendujemy Bon, dla którego zanotowano najwyższy wskaźnik utrzymania zatrudnienia.

Kwota Bonu na Start:

Biorąc pod uwagę obecną pensję minimalną kwota bonu wynosiłaby 4.320,00 zł i podzielona byłaby następująco:

Moment otrzymania środków	% z puli	Kwota wyrażona w złotych
Po zatrudnieniu	15%	648,00
Po utrzymaniu zatrudnienia przez 3 miesiące	30%	1.296,00
Po utrzymaniu zatrudnienia przez 9 miesięcy	55%	2.376,00

Możliwość ubiegania się o bon wynosi do 14 dni od podjęcia zatrudnienia. Osoba, która ubiega się o bon przed podjęciem zatrudnienia musiała pozostawać bez pracy przez okres co najmniej 3 miesiące liczonych wstecz od daty rozpoczęcia zatrudnienia. Dodatkowo osoba z niepełnosprawnością w okresie pobierania bonu może mieć przerwę w zatrudnieniu wynoszącą do 31 dni bez utraty świadczenia.

Powtórna możliwość skorzystania z bonu następuje po upływie 3 lat liczonych od daty ostatniej wypłaty części bonu bez względu na to, czy bon był wypłacony w całości, czy przerwany.

Kwota bonu nie powinna być wliczana do dochodów osoby z niepełnosprawnością.

2.Założenia i funkcjonowanie instrumentu:

Bon na Start będzie stanowił instrument wspierający aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami. Nowo zatrudniona osoba za podjęcie zatrudnienia oraz jego utrzymanie, otrzyma dodatek motywacyjny w postaci bonu, który będzie przyznawany w odpowiednich cyklach i kwotach. Ważnym założeniem instrumentu jest jego prostota, dostępność realizacyjna (zakłada on funkcjonowanie jak najbliżej obywatela – instytucja osadzona na szczeblu powiatowym (Powiatowy Urząd Pracy), ograniczone formalności dokumentacyjne i swoboda w wykorzystaniu na dowolny cel związany z podjęciem zatrudnienia.

Bon ma stanowić przystępne rozwiązanie, czerpiące z najlepszych doświadczeń funkcjonujących instrumentów wsparcia (np. wysoko oceniony w różnych przedmiotowych ewaluacjach „Bon na szkolenie” dostępny w PUP) i korzystać z istniejących już rozwiązań organizacyjnych, a także wykorzystywać doświadczenia zrealizowanego pilotażu.

Realizacja instrumentu odbywać się powinna w powiecie- Powiatowym Urzędzie Pracy. Przewagą PUP nad innymi potencjalnymi realizatorami są systemowe możliwości organizacyjne, w których tak duża skala przedsięwzięcia, nie będzie zbyt wielkim obciążeniem. Powiatowe Urzędy Pracy posiadają szeroką infrastrukturę (340 jednostek), która ostatecznie pomoże wdrożyć instrument w całej Polsce i zapewnić swobodny przebieg informacji oraz wymaganych formalności. Ponadto zwrócić należy uwagę na doświadczenia PUP-ów w realizacji podobnych świadczeń.

Dodatkowym atutem PUP jest bezpośredni dostęp do baz danych (np. ZUS), pozwalających na zminimalizowanie formalności związanych z ew. weryfikacją bieżących informacji o stanie zatrudnienia klienta, opłacaniu składek na ubezpieczenia przez pracodawcę zatrudniającego pracownika pobierającego bon itp.

Aby wzmocnić zasięg i skalę oddziaływania instrumentu, należy zintensyfikować i zróżnicować działania informacyjno-promocyjne, ważne również z perspektywy dotarcia do osób w wieku 50+, kobiet z niepełnosprawnością, osób pracujących w szarej strefie. Mogą one obejmować aktywny udział w wydarzeniach lokalnych, zwiększenie obecności na terenach oddalonych od placówki urzędu, budowanie sieci współpracy z NGO działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

3.Elementy składowe instrumentu:

Pierwszym etapem w realizacji bonu przez Wnioskodawcę jest świadczenie finansowe w wysokości 15% świadczenia łącznego, przyznawane osobie z niepełnosprawnością na podstawie dostarczonej umowy o pracę.

Celem sprawnego wdrożenia instrumentu niezbędne jest niezwłoczne dostarczenie ww. umowy przez Wnioskodawcę do PUP. Pozwoli to na szybkie uruchomienie pierwszych środków w okresie adaptacyjnym na stanowisku pracy, czyli w czasie kluczowym dla zaangażowania się osoby z niepełnosprawnością w nowym miejscu zatrudnienia i utrzymania przez nią trwałości aktywności zawodowej.

Kolejne etapy realizacji, to wypłata w wysokości 30% kwoty łącznej po 3 miesiącach utrzymania zatrudnienia oraz po 9-ciu miesiącach utrzymania zatrudnienia w kwocie wynoszącej 55% kwoty łącznej.

W założeniach, przyjętych dla nowego instrumentu nie przewidziano zamkniętego katalogu wydatków (produktów, usług itd.), które mogą być pomocne w utrzymaniu zatrudnienia, ponieważ nadrzędnym celem Bonu na Start jest wsparcie samodzielności osoby z niepełnosprawnością w indywidualnym zagospodarowaniu przez nią otrzymanych środków (formuła budżetu osobistego).

Na zwiększenie efektywności nowego instrumentu wpływ będzie miała również obsługa procesu przyznawania Bonu na Start przez pracowników PUP. Dostępność PUP w każdym powiecie wpłynie na możliwość łatwego kontaktu z instytucją.

4. Podmioty na które będzie oddziaływać instrument:

Grupę docelową instrumentu stanowią osoby z niepełnosprawnością, które:

- 1) posiadają aktualne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne,
- 2) pozostają w zatrudnieniu u jednego lub kilku pracodawców w łącznym wymiarze odpowiadającym nie mniej niż ½ etatu, a okres przewidywanego dalszego zatrudnienia jest nie mniejszy niż 3 miesiące, liczone od daty podjęcia zatrudnienia,
- 3) osoba, która co najmniej 3 miesiące przed datą rozpoczęcia zatrudnienia nie uzyskiwała dochodów z pracy.

Instrument będzie oddziaływać głównie na niepracujące osoby z niepełnosprawnościami, do których jest adresowany.

W IV kwartale 2021 r. w Elektronicznym Krajowym Systemie Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN)¹⁰ zarejestrowanych było 217 234 osób z niepełnosprawnościami do 16 roku życia oraz 2 880 726 osób z niepełnosprawnościami po 16 roku życia. Wśród tych osób 31% posiadało lekki stopień niepełnosprawności, 47% umiarkowany, a 21% znaczny (Karta Praw Osób Niepełnosprawnych 2022).

Z danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych¹² wynika, że zgłoszonych do ubezpieczenia przez pracodawcę jest 530 600 tys. osób z niepełnosprawnościami. Najliczniejszą grupę stanowią osoby z orzeczeniem w stopniu umiarkowanym- 60%, kolejno osoby ze stopniem lekkim -32,5% oraz znacznym- 7,9%. Oznacza to, że grupę niepracujących osób z niepełnosprawnościami w wieku aktywności zawodowej stanowi około 2,25 mln osób.

Instrument pośrednio będzie oddziaływał także na pracodawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami.

5. Realizatorzy instrumentu:

Jako realizatora instrumentu proponujemy Powiatowe Urzędy Pracy. Urzędy działają w oparciu o przepisy ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i są główną instytucją rynku pracy zajmującą się kwestiami zatrudnienia. W Polsce funkcjonuje 340 powiatowych urzędów pracy, które swoją działalnością obejmują 380 powiatów i miast na prawach powiatów.

Do ich zadań należy udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy przez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, organizowanie i finansowanie szkoleń. Powiatowe Urzędy Pracy posiadają wystarczający potencjał organizacyjny, aby skutecznie wejść w rolę operatora Bonów na Start. Do tej pory były odpowiedzialne za realizację instrumentów opierających się na podobnych założeniach organizacyjnych– bonów na zasiedlenie, bonów szkoleniowych.

Realizacja instrumentu przez PUP determinuje konieczność bycia zarejestrowanym przez osobę korzystającą z instrumentu.

Opracowano na podstawie: Bon na Start. Instrument wspierający aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami; Polski Związek Głuchych, Warszawa, lipiec 2023

Miejsce na Twoje notatki:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

CENTRUM KOMUNIKACJI

1. Istota nowego instrumentu:

Głównym celem testowanego instrumentu było zwiększenie liczby pracujących osób z niepełnosprawnościami poprzez zniesienie bariery komunikacyjnej w trakcie podejmowania i utrzymania aktywności zawodowej, w tym podczas zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Po zrealizowanym pilotażu instrumentu rekomendujemy powstanie Centrum Komunikacji, które zapewni dostępność w każdej dziedzinie życia, nie tylko zawodowej.

Zaproponowane przez nas Centrum Komunikacji koncentruje się na osobie z niepełnosprawnością i do niej jest kierowane. To osoba z niepełnosprawnością sama decyduje kiedy, w jakiej sprawie i w jakich okolicznościach potrzebuje wsparcia komunikacyjnego i może z niego korzystać na bieżąco. Nie wymaga już pomocy rodziny, znajomych czy opłaconych tłumaczy, dzięki narzędziu odzyskuje sprawczość i możliwość decydowania o sobie i ważnych dla siebie sprawach, bez angażowania innych osób.

Centrum Komunikacji umożliwi osobom głuchym, słabosłyszącym, głuchoniewidomym komunikację bez barier z każdą instytucją, urzędem, placówką służby zdrowia, z placówką edukacyjną, pracodawcą, firmą usługową itd, w każdej ważnej dla siebie sprawie i dogodnym terminie dla siebie.

2. Założenia i funkcjonowanie instrumentu:

Instrument Centrum Komunikacji kierowany jest do osób z niepełnosprawnościami słuchu i mowy wymagającymi wsparcia w komunikacji.

Zaproponowane przez nas Centrum Komunikacji zapewnia:

- 1) bezpośredni, szybki i łatwy dostęp do usługi tłumaczenia
- 2) komunikację w czasie rzeczywistym dzięki usłudze tłumaczenia online
- 3) jeden standard obsługi na terenie całego kraju
- 4) bezpłatny dostęp dla osób z niepełnosprawnościami słuchu
- 5) możliwość komunikacji w każdej sprawie i w każdej dziedzinie życia

Warunkiem koniecznym do skorzystania z usług Centrum jest:

- 1) dostęp do sieci internetowej i stabilne łącze
- 2) dostęp do komputera, laptopa, tableta lub telefonu komórkowego
- 3) posiadanie aktywnego konta w Systemie Centrum Komunikacji, która umożliwia połączenie z Centrum.

Informacje ogólne:

Usługi świadczone przez Centrum Komunikacji są bezpłatne, dostępne na terenie całego kraju. Kierowanie i nadzorowanie pracy Centrum odbywa się przez wyznaczoną do tego organizację pozarządową działającą na rzecz osób głuchych i słabosłyszących, posiadającą doświadczenie w pracy stacjonarnej jak i w organizowaniu i prowadzeniu wideoinfolinii na rzecz tych osób. Organizacja powinna cieszyć się również zaufaniem środowiska osób g/Głuchych. Realizator prowadzi Centrum według przyjętych standardów.

Dla Użytkownika usługi świadczone są za pomocą systemu Centrum Komunikacji dostępnego z poziomu komputera (wersja webowa) i telefonu komórkowego (aplikacja mobilna). System nadzoruje Realizator, dba o jego sprawne funkcjonowanie i bieżące aktualizacje.

Świadczenie usług odbywa się zdalnie za pomocą Internetu. Operatorzy tj. tłumacze polskiego języka migowego i specjaliści transkrypcji mowy pracują w systemie zdalnym otrzymują pełne wyposażenie stanowiska pracy, które muszą zorganizować według wytycznych Realizatora.

3.Organizacja Centrum Komunikacji:

Centrum działa w trybie 7 dni w tygodniu przez 24 godziny na dobę.

4.Odbiorcy Centrum Komunikacji:

Bezpośrednimi odbiorcami instrumentu są osoby głuche, słabosłyszące, późno ogłuchłe i głuchoniewidome komunikujące się w polskim języku migowym lub za pomocą transkrypcji mowy.

Pośrednimi odbiorcami instrumentu jest sektor publiczny i prywatny czyli min. administracja publiczna, placówki służby zdrowia, placówki edukacyjne, ośrodki kultury, pracodawcy, przedsiębiorcy, dostawcy usług, osoby prywatne itd., tak naprawdę każdy z kim osoba z niepełnosprawnością słuchu i/lub mowy będzie chciała lub potrzebowała nawiązać kontakt.

5. Świadczone usługi:

- 1) Usługa tłumacza polskiego języka migowego - online – do 30 minut.

Usługa ma charakter dwustronny (osoba z niepełnosprawnością – tłumacz PJM) lub trójstronny (osoba z niepełnosprawnością – tłumacz PJM - otoczenie), usługa tłumaczenia odbywa się w czasie rzeczywistym, jest dostępna bez limitu połączeń, jedno połączenie może trwać maksymalnie do 30 minut.

- 2) Usługa tłumacza polskiego języka migowego- online – od 30 minut do 4 godzin.

Usługa ma charakter trójstronny (osoba z niepełnosprawnością – tłumacz PJM - otoczenie), przeznaczona do dłuższych tłumaczeń, np. szkolenia BHP, zamawiana z wyprzedzeniem na trzy dni robocze przed realizacją usługi, limitowana w okresie miesięcznym, maksymalnie w wymiarze do 8 godzin w miesiącu, usługa może trwać jednorazowo od 30 minut do maksymalnie 4 godzin. Limit godzin naliczany jest od każdej rozpoczętej godziny połączenia.

- 3) Usługa tłumacza stacjonarnego.

Usługa dostępna na terenie każdego województwa. Polega na tłumaczeniu stacjonarnym np. w miejscu pracy, instytucji, placówce służby zdrowia itp. Wykorzystywana w przypadku bardziej złożonych spraw, kiedy nie może być zrealizowana usługa tłumaczenia online lub usługa określona w ustawie o języku migowym. Tłumaczenie zamawia osoba z niepełnosprawnością z wyprzedzeniem na trzy dni robocze przed jego realizacją. Tłumacz we wskazanym terminie i czasie udaje się w wyznaczone miejsce celem zrealizowania usługi. Tłumaczenie stacjonarne może trwać jednorazowo do 2 godzin zegarowych jeśli mamy do dyspozycji 1 tłumacza PJM lub do 4 godzin w przypadku dostępności 2 tłumaczy PJM. Maksymalnie jednorazowo wykonywane jest tłumaczenie do 4 godzin zegarowych. Miesięcznie można skorzystać z 8 godzin tłumaczeniowych. Niewykorzystane godziny nie przechodzą na kolejny miesiąc. Do czasu realizacji świadczenia nie dolicza się czasu dojazdu tłumacza na miejsce wykonywania usługi. Usługa dostępna dla każdej osoby, ograniczona jedynie godzinami pracy tłumacza stacjonarnego w okresie miesięcznym.

- 4) Usługa tłumaczenia dokumentów.

Usługa polega na tłumaczeniu dokumentów takich jak pisma, umowy, regulaminy itp. Umożliwia tłumaczenie tekstu z języka polskiego na polski język migowy lub nagrania z polskiego języka migowego na język polski. Usługa jest zamawiana, potrzebę tłumaczenia należy zgłosić, poprzez przesłanie dokumentu bądź nagrania w systemie Centrum Komunikacji. Tłumaczenie następuje w terminie do 3 dni roboczych od zgłoszenia. Maksymalna objętość dokumentu tłumaczonego w ramach świadczonej usługi wynosi 5 stron formatu A4, usługa nie jest limitowana.

5) Usługa transkrypcji mowy – online - do 30 minut.

Usługa dedykowana przede wszystkim osobom słabosłyszącym, późno ogłuchłym, nie znającym polskiego języka migowego, komunikującym się za pomocą języka polskiego pisanego. Mogą z niej korzystać również osoby głuche komunikujące się na co dzień w polskim języku migowym, ale równocześnie dobrze znające język polski w piśmie, jeśli bieżącą sprawę chcą załatwić jedynie za pomocą pisma. Kontakt za pomocą czatu i połączenia audio. Usługę świadczy specjalista transkrypcji mowy. Połączenie do 30 minut, bez limitu połączeń.

6) Usługa POMOC.

Usługa POMOC to tak zwany przycisk alarmowy używany jedynie w nagłych przypadkach takich jak np. wypadek samochodowy, nagłe zdarzenie losowe itp. Służy do zaalarmowania odpowiednich służb ratunkowych. Połączenie do 30 minut, bez limitu połączeń, usługę świadczy tłumacz PJM. W przypadku nieuzasadnionego użycia Centrum Komunikacji może zablokować usługę dla osób nadużywających jej.

6.Katalog spraw:

Centrum Komunikacji zapewnia dostępność komunikacyjną:

- 1) W zakresie służby zdrowia we wszystkich placówkach służby zdrowia (np. umawianie wizyt oraz tłumaczenie podczas wizyt lekarskich)
- 2) W zakresie systemu edukacji (np. tłumaczenie w związku z uczęszczaniem dziecka do szkoły)
- 3) W zakresie urzędów państwowych (tłumaczenie podczas załatwiania wszelkich spraw urzędowych)
- 4) W zakresie rynku pracy (proces rekrutacji i okresu zatrudnienia)
- 5) W zakresie instytucji kultury (zakup biletów, rejestracja na wydarzenie itp.)
- 6) W zakresie codziennego funkcjonowania (sprawy mieszkaniowe, finansowe, zamawianie usług, towarów, sprawy rodzinne itp.)

Wsparcie komunikacyjne oferowane przez Centrum Komunikacji ma zapewnić możliwość szybkiej, bezpośredniej komunikacji dlatego nie może być wykorzystywane np. podczas tłumaczenia zajęć na uczelniach wyższych czy podczas szkoleń podnoszących kwalifikacje. Tłumaczenia tego rodzaju powinny być zapewnione oddzielnie. Centrum Komunikacji nie będzie również świadczyło usług wymagających tłumaczy przysięgłych. To nadal pozostaje w gestii urzędów. Katalog usług został tak zaprojektowany, aby zapewnić możliwość łatwego dostępu do usługi tłumacza i by każdy mógł załatwić swoją sprawę bez zbędnej zwłoki. Dlatego nie przewiduje się tłumaczeń dłuższych niż 4 godziny zegarowe.

7.Zasady korzystania z Centrum Komunikacji:

W celu korzystania z instrumentu Centrum Komunikacji osoba zainteresowana pobiera na swoje urządzenie aplikację „System Centrum Komunikacji” lub korzysta z wersji webowej i dokonuje rejestracji do Systemu. W celu dokonania rejestracji podaje niezbędne dane takie jak, imię i nazwisko, numer telefonu, adres email i hasło. W zależności od instytucji, która będzie finansować usługi może zaistnieć konieczność dołączenia skanu lub zdjęcia posiadanego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Tak wypełniony formularz przekazywany jest automatycznie do systemu, po pozytywnej weryfikacji danych Użytkownik otrzymuje dostęp do systemu i może korzystać z usług.

8.Podmioty, na które będzie oddziaływać instrument:

Zaproponowany przez nas instrument skierowany jest do osób głuchych, słabosłyszących, późno ogłuchłych i głuchoniewidomych. Większość z tych osób ma uszkodzony słuch w stopniu głębokim. Jest to grupa najbardziej wykluczona społecznie, niezwykle zróżnicowana pod względem możliwości komunikacyjnych. Są osoby znające język polski, które w komunikacji potrzebują wsparcia w formie napisów w języku polskim lub tłumaczenia na polski język migowy. Są tacy, którzy nie znają języka polskiego, a komunikują się biegle w polskim języku migowym. Są też tacy, którzy znają bardzo dobrze język polski ale późno ogłuchli i nie znają polskiego języka migowego a komunikują się jedynie za pomocą pisma.

9.Realizatorzy instrumentu:

Instrument nie jest uregulowany w porządku prawnym. Wprowadzenie go będzie wiązało się wydaniem odrębnej ustawy regulującej powstanie i funkcjonowanie Centrum Komunikacji, lub ze zmianami w istniejących już przepisach np. w ustawie o języku migowym i innych środkach komunikowania się z dnia 19 sierpnia 2011 r., ustawie o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dnia 19 lipca 2019 r. lub ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. Na realizatora instrumentu proponujemy organizację pozarządową zajmującą się rehabilitacją społeczną, zdrowotną i zawodową osób głuchych i słabosłyszących. Gwarantuje ona właściwe zorganizowanie i prowadzenie przedsięwzięcia jakim jest Centrum Komunikacji. Dzięki znajomości środowiska osób g/Głuchych, ich potrzeb nie tylko w zakresie informacyjnym i komunikacyjnym ale i społecznym będzie najlepszym realizatorem tego zadania.

Opracowano na podstawie: Centrum Komunikacji. Instrument wspierający komunikację osób z niepełnosprawnościami; Polski Związek Głuchych, Warszawa, lipiec 2023

KOMPENSACJA I DOSTĘP

1. Istota nowego instrumentu:

Kompensacja i dostęp, to rozwiązanie złożone z dwóch komplementarnych wobec siebie zmian w zakresie:

- 1) likwidacji zjawiska „pułapki rentowej” poprzez zniesienie progów dochodowych i umożliwienie swobodnego zarabiania bez względu na otrzymywanie renty socjalnej,
- 2) likwidacji „pułapki świadczeniowej” ograniczającej aktywnej zawodowo osobie z niepełnosprawnością możliwość ubiegania się o dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się oraz zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Rozwiązania ujęte w instrumencie Kompensacja i Dostęp zwiększają efektywność i celowość pozostałych instrumentów rynku pracy, są bowiem rozwiązaniem natury horyzontalnej i wpływają zarówno na sytuację osób obecnie niepracujących, jak i pracujących. Tworzą także zewnętrzne, wspierające warunki do pełnego włączenia osób z niepełnosprawnościami w rynek pracy.

Kompensacja

Obszar „kompensacja”, to likwidacja zjawiska „pułapki rentowej” poprzez zniesienie progów dochodowych i umożliwienie swobodnego zarobkowania bez względu na otrzymywanie renty socjalnej. Fundamentalnym założeniem tej części instrumentu jest to, że podstawowe świadczenia rentowe powinny być uzależnione wyłącznie od obiektywnie określonego stopnia utraty zdrowia i powinny przysługiwać każdej osobie z niepełnosprawnością, jako wyrównanie podwyższonych kosztów życia, będących skutkiem niepełnosprawności.

Świadczenia rentowe rekompensują nie tylko wyższe koszty życia, związane na przykład z koniecznością stałej rehabilitacji czy zażywaniem leków, ale stanowią istotne zabezpieczenie przed niestabilnością zatrudnienia.

Aspekt ten jest kluczowy dla wsparcia aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami, zarówno w podejmowaniu, jak i utrzymaniu zatrudnienia. Wpływa także na kształtowanie się jakościowego rynku pracy osób z niepełnosprawnościami poprzez nieblokowanie możliwości osiągnięcia większych, często równych ze współpracownikami zarobków.

Wysokość świadczenia nie powinna więc być uzależniona od aktywności zawodowej lub jej braku i powinno być wypłacane bez względu na to, czy dana osoba pracuje, czy nie. W przypadku osób pracujących, świadczenie to nie powinno podlegać żadnym limitom z uwagi na wysokość zarobków, ponieważ zwiększone potrzeby są konsekwencją niepełnosprawności i nie są powiązane z sytuacją zawodową danej osoby. To wyraźnie wskazuje, że limity wysokości zarobków dla pobierających rentę socjalną, powinny ulec likwidacji.

Dostęp

Obszar „dostęp”, to likwidacja „pułapki świadczeniowej” ograniczającej aktywnej zawodowo osobie z niepełnosprawnością możliwość ubiegania się o dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się oraz zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Możliwość uzyskania dofinansowania w celu likwidacji barier w codziennym funkcjonowaniu osoby z niepełnosprawnością, jest ważnym czynnikiem wpływającym także na jej aktywność zawodową. Istotnym, a często pomijanym aspektem jest to, że dostęp do środków z powiatu, może znacząco wpływać na możliwość utrzymania się osoby na rynku pracy np. w wyniku zmieniających się potrzeb wynikających z niepełnosprawności.

Zniesienie progów dochodowych, byłoby wsparciem, ale przede wszystkim motywacją do podjęcia oraz utrzymania aktywności zawodowej, a dostęp do dofinansowań znacząco podniósłby efektywność danej osoby, jako aktywnego uczestnika życia zawodowego. Brak ograniczeń w zakresie możliwości zarobkowania wpłynąłby na możliwość awansu, wzrostu wynagrodzeń, czy też na chęć zmiany pracy na lepszą, lepiej płatną.

W tej chwili ryzyko utraty renty blokuje taką aktywność, na co jednoznacznie wskazywali eksperci biorący udział w panelu eksperckim organizowanym w ramach pilotażu instrumentu. Osoby które już pracują lub też podejmują zatrudnienie ponoszą stratę, gdyż dochód z zatrudnienia uniemożliwia otrzymanie dofinansowania, tak więc jest to czynnik demotywujący podjęcie zatrudnienia. Kluczową barierą jest kryterium dochodowe, które już na wstępie wyklucza z możliwości ubiegania się o dofinansowanie osoby pracujące, mimo że dochody pracujących osób z niepełnosprawnościami bardzo często oscylują wokół najniższej krajowej.

2.Założenia i funkcjonowanie instrumentu:

Zasadniczym celem instrumentu Kompensacja i dostęp jest zwiększenie liczby pracujących osób z niepełnosprawnościami oraz utrzymanie pracy przez osoby już pracujące, poprzez likwidację „pułapki rentowej” (kompensacja) i „pułapki świadczeniowej” (dostęp).

Część instrumentu „kompensacja” ma na celu zmianę, która spowoduje, że renta socjalna stanie się świadczeniem niezależnym od dochodów, a tym samym będzie stanowić swoistą kompensację niezbędną do ponoszenia kosztów, wynikających z niepełnosprawności.

„Dostęp” ma na celu umożliwienie starania się osobie pracującej o dofinansowanie do likwidacji barier oraz zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne czy środki pomocnicze. Rozwiązanie będzie kluczowym czynnikiem składającym się na osiągnięcie wskaźnika monitorującego realizację celu głównego Strategii na rzecz osób z niepełnosprawnościami 2021–2030, jakim jest współczynnik aktywności zawodowej dla osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym. Dążenie do osiągnięcia założonych wskaźników związanych z rynkiem pracy wymaga komplementarnych i kompleksowych działań, w tym wdrożenia rozwiązań powiązanych z systemem wsparcia socjalnego.

Kompensacja

Podstawowym założeniem funkcjonowania „kompensacji” jest umożliwienie swobodnego zarobkowania bez względu na ryzyko zmniejszenia lub utraty renty socjalnej. W tym celu potrzebna jest likwidacja zjawiska „pułapki rentowej” poprzez wprowadzenie zmian w przepisach prawnych.

Założeniem proponowanego rozwiązania jest zmiana paradygmatu renty socjalnej z zastępującej zarobki, na finansującą zwiększone koszty funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością, w tym koszty wynikające z podjęcia i utrzymania zatrudnienia.

Rozwiązanie to zniweluje aktualnie funkcjonujące ujemne skutki podjęcia zatrudnienia dla łącznego dochodu osoby z niepełnosprawnością. Gwarancję stałości świadczenia należy rozpatrywać w kategoriach motywatorów do podwyższenia standardu i jakości życia w sytuacji utrzymania i podjęcia aktywności zawodowej.

„Kompensacja” jako instrument, wpisuje się w nurt projektowania rozwiązań systemowych wspierających niezależne życie (i samodzielność) oraz możliwość pracy osób z niepełnosprawnościami. Zgodnie z założeniami Konwencji oraz Strategii, ochrona socjalna powinna mobilizować do niezależnego życia i aktywności zawodowej, a nie utrudniać i zniechęcać do aktywności, również w obszarze zatrudnienia, tak jak obecnie ma to miejsce. Wdrożenie zmian będzie realizacją działań zaplanowanych w Strategii na rzecz osób z niepełnosprawnościami 2021–2030, które zakładają zmniejszanie dysproporcji pomiędzy wysokością świadczeń pobieranych przez osoby z niepełnosprawnościami, a wysokością możliwego do uzyskania wynagrodzenia za pracę.

Jednym z kluczowych elementów proponowanego rozwiązania jest także odciążenie osób z niepełnosprawnością z konieczności kontrolowania limitów uzyskiwanych dochodów. Koszty transakcyjne ponoszone przez osobę z niepełnosprawnością w związku z podjęciem pracy, wpływają ujemnie na prowadzony przez nią rachunek zysku i strat w kontekście aktywizacji zawodowej i podnoszenia jakości życia. Oddzielenie renty od aktywności na rynku pracy pozwoli na osiąganie większych dochodów z pracy, bez obawy o utratę renty, tym samym osoby z niepełnosprawnościami będą mogły pracować na „rynkowych” zasadach – otrzymywać wyższe wynagrodzenie

i takiego wynagrodzenia za swoją pracę oczekiwać od pracodawcy, uzyskiwać dodatkowe premie, itp. Zmieni to dotychczasowy obraz rynku pracy osób z niepełnosprawnościami, który kojarzony jest wynagrodzeniem równym płacy minimalnej.

Wdrożenie rozwiązania wpłynie także na funkcjonowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który zostanie odciążony od biurokratycznych procedur związanych z obsługą i kontrolą w tym zakresie. Optymalny system wspierania zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami powinien maksymalizować dobrobyt, także społeczny oraz minimalizować koszty transakcyjne generowane przez strukturę instytucjonalną.

Dostęp

Podstawowym założeniem zapewnienia instrumentu „dostęp” jest likwidacja zjawiska „pułapki świadczeniowej” poprzez zniesienie kryterium dochodowego przy ubieganiu się o dofinansowanie do likwidacji barier i w zaopatrzeniu w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Celem rozwiązania jest umożliwienie ubiegania się osobie pracującej o dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się oraz zaopatrzenia w przedmioty czy środki pomocnicze.

Funkcjonowanie rozwiązania wspierać będzie także dostęp do sprzętu, który w wielu przypadkach jest niezbędny do wykonywania czynności zawodowych.

Aktywność zawodowa osoby z niepełnosprawnością wpływa także na zużywalność sprzętu i potrzebę systematycznego serwisu czy wymiany. Eksploatacja posiadanego sprzętu, wynikająca m.in. z aktywności zawodowej, jest kluczowym elementem w długofalowym planowaniu budżetu domowego aktywnych zawodowo osób z niepełnosprawnościami. Przy określaniu korzyści i kosztów podjęcia pracy, brak możliwości skorzystania z dofinansowania, kategoryzowany jest jako koszt, bowiem wydatek ten staje się kosztem niezbędnym do poniesienia w celu podjęcia lub utrzymania pracy, jednak bez możliwości jego dofinansowania czy refundacji, co dostępne jest dla osób niepracujących.

Tym samym jest to mechanizm, który przez osoby z niepełnosprawnością jest postrzegany jako „penalizujący” aktywność zawodową.

System zabezpieczający realizację niezależnego życia powinien być nastawiony na premiowanie rozwiązań wspierających działania służące zwiększeniu jakości życia, tym samym powinien wspierać podejmowanie aktywności zawodowej przez osoby z niepełnosprawnościami bez konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów z ich strony.

Zniesienie tego typu ograniczeń będzie spójne z planowanymi do wdrożenia instrumentami rynku pracy zogniskowanymi wokół świadczeń pieniężnych. Wprowadzone zmiany mogą być komplementarne i postrzegane jako zachęcające do podjęcia gotowości bycia aktywnym zawodowo obywatelem. W początkowym okresie funkcjonowania rozwiązania, zasadne byłoby prowadzenie przez instytucje przyznające dofinansowanie, monitorowania wniosków składanych przez osoby pracujące.

Wnioski z monitoringu mogą być przesłanką, by w kolejnym etapie premiować aktywne zawodowo osoby w ubieganiu się o dofinansowanie. Wnioski te mogą stanowić również podstawę do profilowania powiatowych programów na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w kierunku zwiększenia środków wpływających na aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami.

Efektywność i trwałość rozwiązań proponowanych w instrumencie Kompensacja i dostęp będzie wymagało także zapewnienia odpowiedniej kampanii informacyjnej.

3.Podmioty na które będzie oddziaływać projekt:

Odbiorcami bezpośrednimi rozwiązania są osoby z niepełnosprawnością pracujące oraz podejmujące zatrudnienie.

Kompensacja

Grupę docelową można określić wskazując aktualnie obowiązujące kryteria określone w Ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej. Wg dany ZUS liczba osób pobierających renty socjalne w 2021 roku wynosiła 289,9 tys. W przypadku rozwiązania związanego z likwidacją „pułapki rentowej” grupę docelową stanowią osoby spełniające poniższe warunki:

- 1) osoby pełnoletnie (osoby które mają ukończone 18 lat, lub kobiety, która wyszły za mąż po ukończeniu 16 lat),
- 2) osoby wobec, których lekarz orzecznik ZUS / komisja lekarska ZUS stwierdził, całkowitą niezdolność do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:
 - przed ukończeniem 18 roku życia;
 - w trakcie nauki (także podczas wakacji lub urlopu dziekańskiego):
 - w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 lat,
 - w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Dostęp

W przypadku rozwiązania związanego z likwidacją „pułapki świadczeniowej” grupę docelową aktualnie stanowią osoby wskazane w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz.U. 2015 poz. 926, z późn. zm.).

O dofinansowanie ze środków Funduszu zadań, jeżeli ich realizacja umożliwi lub w znacznym stopniu ułatwi osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem, mogą ubiegać się:

- 1) na likwidację barier architektonicznych – osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się, jeżeli są właścicielami nieruchomości lub użytkownikami wieczystymi nieruchomości albo posiadają zgodę właściciela lokalu lub budynku

mieszkalnego, w którym stale zamieszkują;

- 2) na likwidację barier w komunikowaniu się i technicznych – osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności;
- 3) na zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze- osoby wymagające wsparcia w tym zakresie.

Określając grupę docelową warto także wskazać odbiorców pośrednich (interesariuszy), czyli:

- 1) otoczenie osób z niepełnosprawnościami w tym opiekunowie,
- 2) gospodarstwa domowe osób z niepełnosprawnościami.

Maksymalna liczba osób, które mogłyby skorzystać z tego rozwiązania, jest równa liczbie osób pracujących. Według danych BAEL na koniec IV kw. 2022 jest 512 tys. osób.

Należy jednak zauważyć, że nie każda osoba pracująca skorzystałaby z tego instrumentu. W wieku aktywności zawodowej w Polsce jest 2,2 mln osób niepracujących, z czego korzystających z dofinansowań w powiecie, o których mowa w instrumencie, jest 258.309 osób, co stanowi 12% uprawnionych użytkowników. Przyjmując analogiczne wyliczenia, w stosunku potencjalnych użytkowników instrumentu do ich liczby, oszacować można, że z instrumentu skorzysta około 60 tys. osób w skali roku.

4.Realizatorzy instrumentu:

Instrument wskazuje, jako realizatorów podmioty dotychczas realizujące zadania, jakich dotyczy instrument:

- 1) Kompensacja- Zakład Ubezpieczeń Społecznych - w odniesieniu do likwidacji pułapki rentowej dotyczącej renty socjalnej,
- 2) Dostęp- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w odniesieniu do dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się oraz zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, w powiązaniu z powiatami, które są realizatorami dofinansowań.

Należy założyć, że Instytucje są przygotowane do realizacji założeń instrumentu Kompensacja i dostęp. Przygotowanie to wynika z doświadczenia tych instytucji w realizacji rozwiązań, co do których instrument Kompensacja i Dostęp wskazuje modyfikacje.

Instrument w swoim założeniu nie zmienia dotychczasowych realizatorów zadań, jedynie wskazuje na konieczne modyfikacje prawa tak, aby osoby z niepełnosprawnościami, które pracują nie były z tego powodu wykluczane czy to z możliwości uzyskiwania dofinansowań czy z powodu zbyt dużych zarobków.

Opracowano na podstawie: Kompensacja i Dostęp. Instrument wspierający aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami; Polski Związek Głuchych, Warszawa, czerwiec 2023

Zapraszamy do konsultacji społecznych wypracowanych rozwiązań, które mają wpływ na podniesie jakości i efektywność działań realizowanych przez publiczne i niepubliczne podmioty na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Kontakt:
Polski Związek Głuchych
ul. Białołostocka 4, 03-741 Warszawa

www.wlaczeniewylaczonych.pl

pilotaz.ww@pzg.org.pl

Projekt „Włączenie wyłączonych - aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”, nr POWR.02.06.00-00-0065/19 jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Osi Priorytetowej II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych.

Projekt partnerski

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

stowarzyszenie
czas
przestrzeń
tożsamość